DOKONALÝ MOTIV

FOTOGRAFOVÁNÍ

Vstupuji do nejširší části dahabského Cannyonu. Přesto, že tuhle scénu již důvěrně znám, sluneční louče pronikající skrze praskliny v útesu v takhle průzračné vodě mě dostanou pokaždé znovu. Jako vždy vnímavě proplouvám prostornou otevřenou jeskyní, zkoumám tvary stěn a odstíny modré. Pak se přetáhnu závěrečnou štěrbinou v 52 m, mrknu na manometr i počítač a zeptám se: A co teď? To mě fakt čeká ještě 40 minut se založenýma rukama?

Žralok

Klaun

Želva

Tenhle pocit mě pronásledoval několik let ve vodách Středozemního moře. Dlouho jsem mu unikal i pod hladinou Rudého moře a teď, když mě dostihl i tady, se mu budu muset vzepřít, neboť vodu a potápění nadevše miluji. Pro mého buddyho však ponor zdaleka nekončí. Se svým minifoťáčkem nahání klipky, kanice, murény, pak leží deset minut v písku, pak opět klipky, pak zas něco jiného. Až prázdná láhev je pro něj signálem k vynoření. Nenáviděl jsem to. Proklínal jsem foťáky a kamery. Nervózně jsem na něj řval do automatiky. Dokud jsem to nezkusil sám. Foťák byl pro mě tudíž v jistém smyslu vysvobozením. Začíná pro mě nová etapa potápění. Etapa, kdy potápění samotné již přestává být konečným produktem. Technika, skvělý pohyb pod vodou, kondice, spotřeba vzduchu a komunikace byly tím, co jsem po mnoho let piloval. Teď všechno podřizuji jinému cíli: Hledání dokonalého motivu.

VŽDY PŘIPRAVEN

Podvodní fotografie vypráví svůj příběh stejně jako jakákoli jiná fotografie. Příběh, který trvá zlomek vteřiny, minutu nebo třeba hodiny, musí umět říct během jediného pohledu na ní. Nejlepší fotka dokonce neřekne ten dlouhý příběh celý, ačkoli by klidně mohla. Donutí vás říct ho místo ní.

Těžko se dá předpokládat, že by výborná fotografie krajiny byla pořízená rukou člověka, který není vášnivým turistou. Rovněž skvělé fotografie afrických divokých zvířat bývají dílem lidí, kteří v buších tráví týdny nebo měsíce. Musí si pohybem v terénu a prostoru vytvořit šance pro takový záběr. A pak rozlišit všední situaci od šance, která se může vyvinout v neopakovatelnou příležitost. Čili pod vodou je nutno strávit hodně času, abychom se ocitli v situacích, jež mohou být námětem na příběh hodný vyprávění.

Pohyb po souši trénujeme od narození, aniž bychom tomu přikládali sebemenší pozornost. Vytvářet si vhodné pozice k focení v suchozemském terénu bývá v běžných podmínkách proto mnohem jednoduší. Podle mého názoru by se měl potápěč chopit fotoaparátu až tehdy, kdy se bude pod hladinou s přístrojem cítit asi jako zkušený řidič při řízení vozidla. Tenhle pocit se přirozeně nedostavuje po padesáti, stech, ani dvou stech ponorech. Někteří ho nenabudou vůbec, což samozřejmě neznamená, že nejsou dobrými potápěči. Mohou být, a aby jimi byli i nadále, neměli by svou pozornost pod vodou obracet k čemukoli jinému, než-li k potápění. Stejně jako telefonování během řízení automobilu ubírá na pozornosti a tudíž bezpečnosti účastníků dopravní situace, fotoaparát v rukou nezkušeného potápěče bývá zbraní namířenou proti korálovým útesům. Skutečně často vídám fotografy, kteří by i bez fotoaparátu měli hodně práce se sebou samými. Vlivem péče o další náčiní ztrácejí kontrolu nad svým vyvážením, polohou ploutví a rukou. Lámou korály způsobem zasluhujícím středověké tresty.

Hledání a zachycení dokonalého motivu ovlivní přirozeně ještě další podstatné věci, jako jsou:

- **zručnost**
- **technika, se kterou fotíme**
- **nutná dávka štěstí, bez které se žádný vynikající záběr neobejde**

Faktor techniky lze eliminovat velmi dobře, zručnost jde trénovat, na štěstí musíme vyčkávat. Ale nebudeme-li vyčkávat připraveni, nesedne si na nás!

Krokouší oko

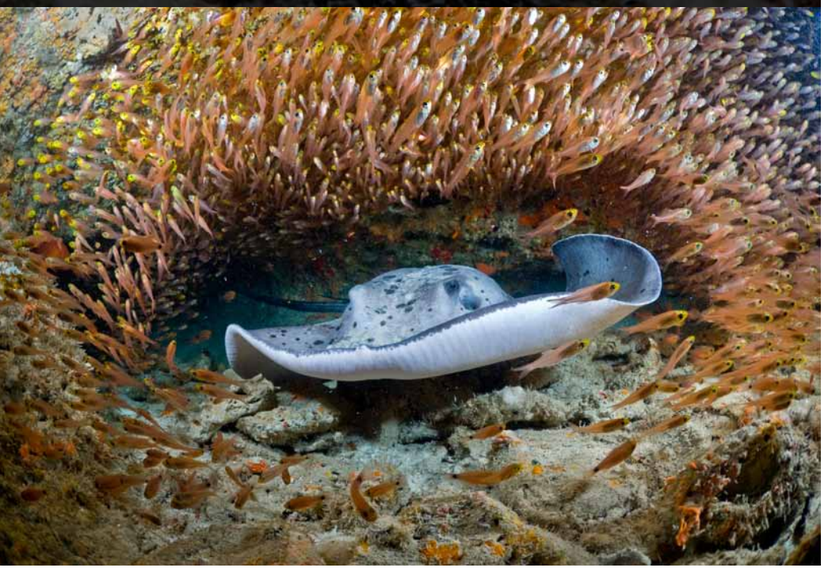

VODNÍ SVĚT

Sám si o sobě netroufám říct, že mé teoretické znalosti o fotografii jako takové stačí k tomu, abych dával lekce o kompozici, zlatých řezech, nebo optických soustavách. Dokonalé sžití s vodním prostředím je tím nejpodstatnějším faktorem, který podle mého soudu přispívá k schopnosti zachytit nevšední motiv.

Zkušený divemaster vplouvá do malé jeskyňky na maledivské lokalitě Shark Point, ležící na jižní vnější straně severního Male atolu. Po pár vteřinách mi dává signál, abych také opatrně vpluv dovnitř. Za jeskyní je ještě jakýsi tunel končící útesem a po několika metrech opět vystupující na otevřené moře. Je domovem hejna rybek glass fish a také jedné velké trnuchy, která nehybně odpočívá v tmavém koutu tunelu. Světla a zvuky bublin ji vyprovokují k průzkumu cizinců. Zvedá se a jako létající talíř míří přímo na mě. Na její pohyb reagují i stovky rybek glass fish. Shlukují se, aby svou soudržností znemožnili potenciálnímu predátorovi útočit na konkrétní kus. U vchodu do tunelu tak vytvoří hustou rybí stěnu, která mi zastíní výhled na rejnoka. Náhle se rybky rozestupují. Trnucha nebojácně pluje až k mému objektivu skrze rybí tune, který jel dokonale vyformován pro její oválné

tělo. Skvělý moment a vynikající motiv. Skupina odplouvá. I bez foťáku bych tu zřejmě rád zůstal několik minut, abych si tohle představení vychutnal vícekrát. S foťákem v ruce je mi hned jasné, že tady strávím ponor.

DŘINA

Po čtvrté neúnavně křižuji mělký záliv Abu Dabbab. V láhvi zbývá posledních šedesát barů. Můj buddy to už vzdal, ale vidina setkat se s dugongem Denisem mě nutí dál kopat ploutvema. Fádní scenérii zeleného porostu zpestřují jen želvy, krmící se mořskou trávou. Pokaždé, když v dáli na dně spatřím velký tmavý obrys, se mi zrychlí tep. Ale opět to je „jenom“ želva. Slunce zapadá. Tenhle scénář se opakuje již po sedmé v řadě. Vzdávám to. Udělám několik záběrů obřích karet zelených při západu slunce a jdu ven.
Motám se kolem velkého samce. Pozoruji, jak boří zobák do písku a odkusuje šťavnaté výhonky mořské trávy. Vyčkávám, až se půjde nadechnout, abych ho zachytil jen s modrým pozadím, když vtom spatřím oblak zvířeného písku. Další želva, pomyslím si, ale i přesto sleduji tmavý objekt, dokud nenabude definitivního tvaru. Denis! Tak přece! Kdes byl, chlape?

DRUHÁ ŠANCE

Uběhlo několik úvodních minut mého prvního ponoru s tygřími žraloky poblíž městečka Scottburgh v Jižní Africe. Viditelnost je výborná a kolem krouží čtyři velké samice žraloka tygřího. Podmínky jsou takřka ideální k pořízení nevšedních záběrů.
Úvodní nervozita ze mě částečně opadla, ale pořád nejsem připraven plně se soustředit na fotografování. Nicméně jedna z velkých slečen se rozhodne mě již na úvod naznačit, z jaké vzdálenosti budu pořizovat její portréty. Pluje přímo na mě. Dva metry, metr... Zavírá oko a čenichem naráží do mého portu. Otevírá tlamu a pokouší se do ní dostat něco k ochutnání. Párkrát sebou škubne, opět „zamrká“ ochrannou oční blanou. Vrchní čelistí zachytí okraj plastové clony na mém portu, což ji vybudí k dalším pokusům do něčeho se zakousnout. Nic k snědku však nerozeznává, proto ztrácí zájem a odplouvá. To bylo něco! Doslova jsem cítil drsnost její kůže a sílu jakou by dokázala udeřit, kdyby chtěla. Vydechnu si a mrknu na záběry, co jsem pořídil. Všechny jsou z těsné blízkosti, všechny se značnou vypovídací schopností, ale jenom z jedné kouká rozevřená tlama s ostrými špičáky. Jelikož byl v té chvíli můj objektiv až příliš blízko, tygřici na fotce schází vrchní čelist. Nevadí, řeknu si; takových situací bude víc. Příště budu připraven – budu přesně vědět, co dělat. Žádné příště ale už nebylo. Druhý den byla voda zelená jako špenát. Další den zase.
Konečně pátý den se voda vyčistila, kolem bylo opět hodně tygříků. Přicházeli blízko, naráželi do mého portu a mě se podařilo udělat hodně zdařilých záběrů. Druhou šanci na záběr tygra s rozevřenou obrovskou tlamou, rudými dásněmi a bílými tesáky, při které se tají dech a naskočí husí kůže, jsem ale nedostal. Vrátil jsem se opět za rok, abych se slzami v očích poslouchal příběh o osmi velkých samicích, které se chytily do ochranných sítí nebo se staly kořistí bezohledných pytláků.
Druhá šance? Zapomeňte na ni!

ikelite
mdc DIVING COMPANY
www.potapko.cz
POZOR NOVÁ ADRESA: MDC spol. s r. o., Budějovická 1146, 252 42, Jesenice u Prahy, T: 603 175 650

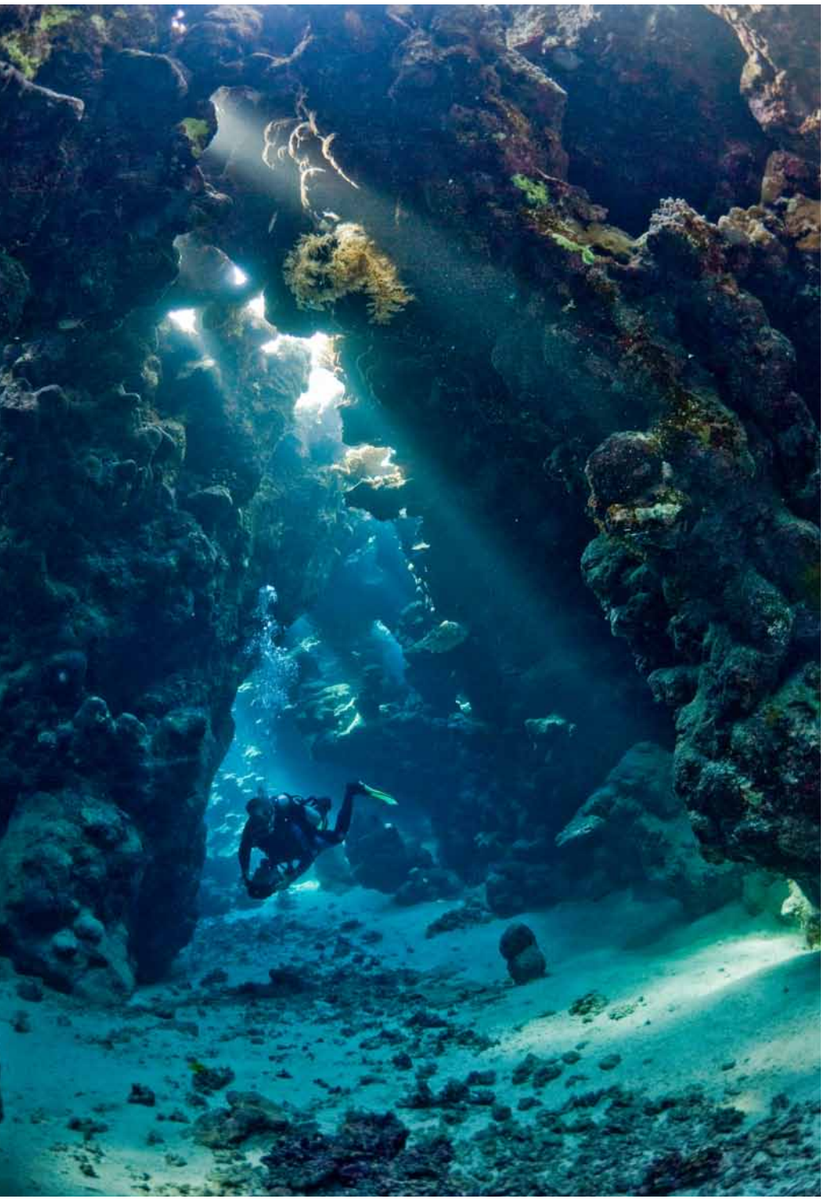

KONCEPCE

Zítra si beru šedesátimilimetrový makroobjektiv a vypravím se brzy ráno na domácí útes ostrova Cabilao, abych zachytil probouzení sasanek a jejich obyvatel – klaunů. Včera odpoledne jsem objevil jednu fialovou se třemi klauny. Kousek od ní byla i jedna zelená s pěti nebo šesti klauny. Zkusím je vyfotit tak, aby byl klaun posazen do barevného pozadí. Vlastně tenhle záběr plánuji už několik posledních výletů. Doposud se mi nepodařilo přistihnout sasanku zajímavé, kontrastní barvy ke klaunům, ještě sbalenou ve fázi probouzení. Plán jsem prokonzultoval se zkušeným divemastrem, který mě zítra kolem půl osmé povede přímo k fialové sasance.

Povedlo se. Když teď listuji v galerii desítek snímků fialové i zelené sasanky, říkám si, že tohle byla ucelená myšlenka a její realizace proběhla přesně podle plánu. Ačkoli se musím přiznat, že měla taky svou cenu. Toho rána byla voda průzračná jak jen na Cabilao může být. Tančící sluneční paprsky se ztrácely hluboko pode mnou. Spěchal jsem ke „své“ sasance, když se přímo přede mnou objevil velrybák. A ke všemu, měl nejmíň sedm metrů. Plaval se mnou asi pět minut, byl nádherně vysvícen ranním sluncem ve třicetimetrové viditelnosti. Mám to vůbec říkat? Zajímá někoho ještě ta sasanka?

> ...PO PÁR LETECH SE KONEČNĚ ZASE POTÁPÍM. VNÍMÁM OPĚT TO, CO KE MNĚ HLEDÁČEK FOTOAPARÁTU NEPROPOUŠTĚL...

DAŇ ZA ZÁBĚR

V dáli sleduji desítky ladně se vlnících obrysů žraločích těl s „rozplácnutými“ hlavami. Jejich bílá břicha se míhají ve světle akorát na hranici viditelnosti. Udržují si odstup. Občas se ztrácí z dohledu, aby mě v zápětí ony bílé záblesky ujistily, že jsou pořád ještě tam. I oni o mě dobře vědí. Kouknu na hloubkoměr – 60 metrů. Odplouvám dál od útesu. Zůstávám nehybně „zavěšen“ a zhluboka se nadechuji. Tenhle nádech bude totiž rozhodující.

Přibližují se. Siluety se vykreslují. Jejich pohyby se zdají být zblízka ještě ladnější. Pomalu mi dochází dech, ale teď prostě vydechnout nemůžu! Napětím tuhnu.

Připlouvají blíž. Mám je v celém zorném poli. Pět nebo šest odvážlivců pluje pár metrů ode mne. Mačkám spoušť. Znova, znova... a znova. Ale blesky neblýskají. Foťák necvaká... Místo toho dál sleduji ladný pohyb jednoho zvědavce. Naše pohledy se setkávají. Jako by věděl, že nejsem jeho nepřítel. Nabídl mi možnost seznámit se s jeho družinou osobně. Pak pomalu odplouvá a s ním i všechny siluety. Horko se rozlévá celým mým tělem. V tomhle zážitku byla spousta emocí, důvěry a komunikace. Já tomu alespoň dodnes věřím. A co fotky? Kecal jsem. Žádný foťák jsem v ruce neměl. Den předtím – druhý den plavby v Súdánu – jsem ho totiž vytopil. Hotová tragedie, myslel jsem. Ale teď si uvědomuji, že po pár letech se konečně zase potápím. Vnímám opět to, co ke mně hledáček fotoaparátu nepropouštěl. Nepřerušuji skvělý zážitek v půli, abych si odnesl dobrý záběr. A teď se spokojeně vracím ke stěně útesu Kerry, abych dokončil ponor a znovu si v mysli přehrál onen téměř zázračný okamžik.

Chci si vlastně pořídit nový foťák, abych o tohle všechno přicházel? Chci fotit nebo se chci potápět?

Pozn. redakce: Martine, prosím tě, potápěj se ale hlavně taky foť! ■

MDC POTÁPKO